

Professional Values from Nursing Students' Perspective in a Selected Military University in Tehran in 2019

Zohreh Vafadar ¹, Fatemeh Rahmati-Najarkolaei ², Akram Parandeh ^{3*}

¹ Health management research center, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

² Health Research Center, Life Style Institute, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

³ Medicine, Quran and Hadith Research Center, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Received: 9 June 2019 Accepted: 13 January 2020

Abstract

Background and Aim: Professional values are standards for action and provide a framework for evaluating professional behavior. Understanding the perception of professional values by nurses is an important step towards effective decision-making and improving patient care quality. Given the different perspectives of understanding the importance and application of professional values in nursing students, this study aimed to investigate the professional values from the perspective of nursing students at the selected military medical university.

Methods: This analytical cross-sectional study was performed on 134 students of a military nursing college in Tehran, Iran were selected through simple convenience sampling in 2019. Data were collected using a two-part questionnaire that included demographic variables and Nursing Professional Values Scale-Revised (NPVS-R) 26-item in the five dimensions (caring, activism, trust, professionalism, and justice). Data were analyzed using SPSS 16.

Results: Mean scores of caring, activism, trust, professionalism, justice and overall dimensions were 4.10 ± 0.62 , 3.81 ± 0.70 , 4.01 ± 0.70 , 3.86 ± 0.81 , 4.13 ± 0.69 and 3.99 ± 0.58 respectively. From the students' perspective, justice and activism were the most important and least important aspects of professional values, respectively. There was a significant correlation between age, gender, marital status and level of education with professional values ($P < 0.05$).

Conclusion: Although professional values from nursing students' perspective were very important, understanding the importance of certain aspects of the professional values which are related to the nurses' nonclinical tasks, participate in activities of scientific associations and professional nursing policy decisions requires further support. Therefore, it is recommended that appropriate educational planning is required to enhance the overall area of nursing professional values.

Keywords: Professional Values, Nursing Values, Nursing Students, Perspective, Military University.

*Corresponding author: Akram Parandeh, Email: akram.parandeh@yahoo.com

ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری در دانشگاه منتخب نظامی شهر تهران سال ۱۳۹۷

زهره وفادار^۱، فاطمه رحمتی نجارکلائی^۲، اکرم پرنده^{۳*}

^۱ مرکز تحقیقات مدیریت سلامت، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)، تهران، ایران
^۲ مرکز تحقیقات بهداشت نظامی، پژوهشکده سبک زندگی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)، تهران، ایران
^۳ مرکز تحقیقات طب، قرآن و حدیث، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)، تهران، ایران

چکیده

زمینه و هدف: ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری به‌عنوان استانداردهای عمل و چارچوبی برای ارزشیابی رفتار حرفه‌ای است. شناخت دیدگاه پرستاران از ارزش‌های حرفه‌ای، گامی مهمی در جهت تصمیم‌گیری مؤثر و بهبود کیفیت مراقبت از بیمار است. با توجه به وجود دیدگاه‌های متفاوت از درک، اهمیت و به‌کارگیری ارزش‌های حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری، این مطالعه با هدف بررسی ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری در دانشگاه علوم پزشکی منتخب نظامی انجام گرفت.

روش‌ها: این مطالعه مقطعی - تحلیلی بر روی ۱۳۴ نفر از دانشجویان یک دانشکده پرستاری نظامی شهر تهران در سال ۱۳۹۷ به روش نمونه‌گیری در دسترس انجام شد. اطلاعات از طریق پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت شناختی و مقیاس بازنگری شده ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری متشکل از ۲۶ گویه و در پنج بعد (مراقبت، عمل‌گرایی، حرفه‌ای شدن، اعتماد و عدالت) جمع‌آوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام شد.

یافته‌ها: میانگین نمرات ابعاد مراقبت، عمل‌گرایی، اعتماد، حرفه‌ای شدن، عدالت به ترتیب $4/10 \pm 0/62$ ، $3/81 \pm 0/70$ ، $4/01 \pm 0/70$ ، $3/86 \pm 0/81$ ، $4/13 \pm 0/69$ و مجموع ابعاد $3/99 \pm 0/58$ بود. از دیدگاه دانشجویان، عدالت به‌عنوان بااهمیت‌ترین و عمل‌گرایی کم‌اهمیت‌ترین ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای بودند. بین متغیرهای سن، جنسیت، وضعیت تأهل، تحصیلات با ارزش حرفه‌ای رابطه آماری معنی‌دار وجود داشت ($p < 0/05$).

نتیجه‌گیری: اگرچه از دیدگاه دانشجویان ارزش‌های حرفه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار بوده است، اما درک اهمیت ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای مرتبط با برخی از وظایف غیرمراقبتی، مشارکت در انجمن‌های علمی و سیاست‌گذاری‌های حرفه‌ای نیازمند حمایت بیشتری است. لذا برنامه‌ریزی آموزشی مناسب جهت توانمندسازی دانشجویان و پرستاران در همه ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای پیشنهاد می‌شود.

کلیدواژه‌ها: ارزش‌های حرفه‌ای، ارزش‌های پرستاری، دانشجویان پرستاری، دیدگاه، دانشگاه نظامی.

مقدمه

پرستاری حرفه‌ای است که در آن همه تصمیم‌گیری‌های اخلاقی پرستاران بر سلامت بیماران تأثیر می‌گذارد (۱). امروزه عواملی همچون محیط‌های مراقبتی، کمبود نیرو، فن‌آوری پیشرفته و تنوع جمعیت بیماران ارائه خدمات پرستاری را پیچیده‌تر کرده است. به طوری که این عوامل، معضلات اخلاقی و حرفه‌ای بسیاری برای پرستاران به وجود آورده است (۲)؛ بنابراین پرستاران نیازمند دانش و درک کاملی از ارزش‌های اخلاقی و حرفه‌ای هستند (۳). پرستاران هنگامی که با یک معضل اخلاقی مواجه می‌شوند، از ارزش‌های حرفه‌ای به‌عنوان راه‌حل استفاده می‌کنند (۴). ارزش‌ها، اهداف و باورهایی هستند که بخش مهمی از حرفه پرستاری را تشکیل داده و مبنایی برای تصمیم‌گیری و عمل فراهم می‌آورند، به طوری که تعاملات پرستاران با بیماران، همکاران، سایر افراد حرفه‌ای و عموم مردم را هدایت می‌نماید (۲). همچنین به‌عنوان چارچوب برای تعهد به رفاه بیمار و راهنمایی برای رفتار اخلاقی در جهت تدارک امنیت و مراقبت ایمن از بیمار است (۵).

ارزش‌های حرفه‌ای به‌عنوان استانداردهایی برای عمل بوده که موردپذیرش متخصصین هر حرفه است (۲). اگرچه ارزش‌های حرفه‌ای با خود‌پنداره و عقاید شخصی فرد در ارتباط بوده و به‌عنوان آن چیزی است که برای اعضای هر حرفه، خوب یا مطلوب به‌حساب می‌آید (۶)، اما با تأثیرپذیری از خانواده، اجتماع، محیط، مذهب، قومیت و فرهنگ‌سازمانی توسعه و رشد می‌یابد. به طوری که کسب این ارزش‌ها، فرآیندی تدریجی و تکاملی بوده و در سراسر زندگی افراد رخ می‌دهد (۷).

امروزه تعارضات اخلاقی در عرصه مراقبت رو به افزایش بوده، بنابراین کسب و درونی‌سازی ارزش‌های حرفه‌ای به‌منظور توسعه حرفه‌ای ضروری است (۸). توسعه ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری مهم است چراکه موجب ارتقای عملکرد و کیفیت مراقبت پرستاران، کمک به ارائه مراقبت ایمن، اخلاقی و باکیفیت (۹)، افزایش شناخت مددجو، افزایش رضایت شغلی، ابقای کارکنان و افزایش تعهد سازمانی پرستاران می‌شود (۱۰). از سویی دیگر توسعه ارزش‌های حرفه‌ای یک جنبه‌ی مهم در برنامه آموزش دانشجویان پرستاری است. به طوری که توسعه این ارزش‌ها با ورود دانشجویان در محل تحصیل آغاز و تا زمانی که پرستاران به انجام وظایف خود در محیط کار اشتغال دارند، ادامه می‌یابد و از طریق فرآیند اجتماعی شدن حرفه‌ای تسهیل می‌گردد (۱۱).

دانشجویان پرستاری به‌عنوان پرستاران آینده جامعه، نقش بسیار مهمی در تصمیم‌گیری‌های اخلاقی مرتبط با درمان‌های پزشکی، مداخلات، سلامت خواهند داشت. به طوری که ارزش‌های فردی و حرفه‌ای آنان به‌طور مداوم تحت تأثیر عوامل متعددی در حال رشد، توسعه و تغییر قرار می‌گیرد (۱۲). بر اساس مطالعات گذشته ویژگی‌های فردی، عوامل محیطی (۱۳)، اساتید، پرستاران (۱۴)، فضای اخلاقی و فرهنگ حاکم بر محیط آموزشی (۱۵)،

محیط شغلی، تجربه کار بالینی و مراقبت از بیمار (۱۶)، برنامه‌های آموزشی و ارزش‌های سازمانی به‌عنوان عوامل اصلی در توسعه و یادگیری ارزش‌های حرفه‌ای دانشجویان هستند (۱۷). همچنین عملکرد اخلاقی مربیان پرستاری به‌عنوان الگوهای نقش دانشجویان تأثیر بسیار مهمی در شکل‌گیری و رشد ارزش‌های حرفه‌ای دانشجویان طی برنامه‌های آموزشی دارد (۱۲).

مطالعات متعدد در زمینه‌ی ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری در کشورهای مختلف گزارش شده است. به طوری که نتایج این مطالعات نشان‌دهنده تفاوت در ارزش‌های حرفه‌ای در اولویت‌بندی ارزش‌ها و نه در ماهیت ارزش‌ها نهفته است. به طوری که این تحقیقات تأکید کرده‌اند که تفاوت اولویت‌ها ممکن است به دلیل موقعیت‌های آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و مذهبی باشد (۷، ۱۸). به‌عنوان مثال، مطالعه انجام‌شده توسط شهریاری و همکاران. با عنوان "ارزش‌های اخلاقی درک شده توسط پرستاران" نشان داد که پرستاران ایرانی، به دلیل اعتقادات مذهبی خود، بیشتر بر حفظ شأن بیماران تأکید کردند (۱۹). درحالی‌که در دیگر مطالعات نقش فرهنگ و محیط‌های آموزشی و شغلی تأثیر بسیاری بر توسعه ارزش‌های فردی و حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری و پرستاران داشته است (۱۵، ۱۶). علاوه بر این، برخی مطالعات نشان می‌دهد که پرستاران و دانشجویان دانش و آگاهی کمتری نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای دارند، به طوری که آنان در عمل از ارزش‌های حرفه‌ای استفاده نمی‌کنند و مبنای مسئولیت و تعهد اخلاقی آنها صرفاً متکی به تجربیات شخصی یا فرهنگ سازمانی بوده است (۹، ۲۰).

بنابراین، به دست آوردن اطلاعات اولیه در مورد دیدگاه دانشجویان پرستاری و پرستاران نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای در محیط‌های مختلف آموزشی و بالینی مهم است. در این میان، مؤسسات و مراکز آموزشی مرتبط با سازمان‌های وابسته نظامی دارای ساختار خاص با تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی و فردی نسبت به نمونه‌های مشابه و غیرنظامی هستند؛ بنابراین آگاهی از دیدگاه دانشجویان و شناسایی اولویت‌های مهم ارزش‌های حرفه‌ای در آنها، به‌ویژه در حرف مرتبط با سلامت و در این مراکز اهمیت خاص دارد. چراکه این امر نه تنها به برنامه‌ریزی مدیران آموزشی و بالینی این دانشگاه‌ها کمک شایانی نموده، بلکه بر نحوه تعاملات با بیماران و همکاران و ارائه مراقبت‌های پرستاری ایمن و اخلاقی نیز کمک خواهد نمود.

از سویی دیگر شناخت دیدگاه دانشجویان در خصوص ارزش‌های حرفه‌ای می‌تواند فراهم‌کننده اطلاعات مفیدی برای ارائه راهبردهای مؤثرتر به‌منظور یکپارچه‌سازی و به‌کارگیری ارزش‌های حرفه‌ای در عملکرد اخلاقی و یادگیری بالینی باشد (۲۱). لذا با توجه به این‌که کدهای اخلاقی و ارزش‌های حرفه‌ای از مفاهیم بسیار مهم و تأثیرگذاری در حرفه پرستاری است، همچنین با توجه به اهمیت نقش اساتید، فرهنگ و جوسازمانی محیط‌های

آموزشی نظامی و خلأ مطالعاتی در زمینه شناسایی دیدگاه دانشجویان در خصوص ارزش‌های حرفه‌ای در دانشگاه‌های وابسته به نیروهای مسلح، این مطالعه باهدف بررسی ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری در یکی از دانشکده‌های پرستاری وابسته به نیروهای مسلح شهر تهران انجام گرفت.

روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع مقطعی-تحلیلی است. با توجه به هدف مطالعه، محیط پژوهش یک دانشکده پرستاری از دانشگاه‌های علوم پزشکی نظامی منتخب واقع در شهر تهران به صورت هدفمند انتخاب شد. در این مطالعه، جامعه آماری کلیه دانشجویان پرستاری مشغول به تحصیل بود. حجم نمونه‌های مطالعه شامل ۱۳۶ نفر از دانشجویان پرستاری نظامی واجد شرایط ورود به مطالعه، از کلیه مقاطع تحصیلی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) طی بازده زمانی سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ و با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در نهایت تعداد نمونه‌ها ۱۳۴ نفر پرسشنامه‌ها را تکمیل و عودت دادند (نرخ بازگشت ۹۸/۵ درصد).

معیارهای ورود به مطالعه شامل دانشجویان ترم تحصیلی دوم به بالا از همه مقاطع به دلیل آشنایی و سازگاری با فرهنگ‌سازمانی و محیط آموزشی و بالینی، شاغل به تحصیل بودن در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، بورسیه بودن و داشتن رضایت آگاهانه جهت شرکت در مطالعه بود و معیارهای خروج از مطالعه، شامل دانشجویان میهمان، عدم تمایل به شرکت در مطالعه و یا تکمیل ناقص پرسشنامه بود. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از فرم اطلاعات فردی شامل ۸ سؤال (سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، ترم، سابقه کار دانشجویی، سابقه طی دوره یا کارگاهی مرتبط با ارزش‌های حرفه‌ای در نیمسال تحصیلی مورد مطالعه) و مقیاس بازنگری شده ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری Nurses Professional Values Scale-Revised (NPVS-R) استفاده شد. این ابزار برای اولین بار در سال ۲۰۰۰ توسط Weis and Schank (۲۲)، سپس در سال ۲۰۰۹ نسخه بازنگری شده طراحی و استاندارد شده است و از روایی مناسب و پایایی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ برخوردار بوده است (۲). در ایران نیز برای اولین بار توسط پرون و همکاران (۱۳۹۱) در یک مطالعه‌ای به شکل پایلوت که به بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای پرداخته‌اند، ترجمه و روایی و پایایی آن محاسبه شده است. به طوری که پرسشنامه از جهت صحت ترجمه انگلیسی به فارسی به ۳ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی تبریز و ۲ مدرس زبان انگلیسی داده شد. پرسشنامه از جهت روایی صوری و محتوی به ۷ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی تبریز شامل ۴ نفر کارشناس ارشد پرستاری و ۳ نفر دکتری پرستاری داده شد در بررسی پایایی ابزار در این مطالعه، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱

محاسبه گردید (۲۳) و در مطالعه حاضر نیز پایایی ابزار از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹- محاسبه مورد استفاده قرار گرفت.

ابزار مورد استفاده مقیاس بازنگری شده ارزش‌های حرفه‌ای شامل ۲۶ گویه و با ابعاد مراقبت (۹ گویه)، عمل‌گرایی (۵ گویه)، اعتماد (۵ گویه)، حرفه‌ای شدن (۴ گویه) و عدالت (۳ گویه) و با طیف لیکرتی ۵ حالت از بی‌اهمیت (نمره ۱)، کم‌اهمیت (نمره ۲)، نسبتاً مهم (نمره ۳)، مهم (نمره ۴) و گزینه بسیار مهم (نمره ۵) را به خود اختصاص داده است.

ملاحظات اخلاقی: به منظور انجام مطالعه، پس از اخذ مجوز استفاده از ابزار مطالعه از مترجمین ابزار (۲۳)، تصویب طرح و اخذ مجوز لازم از معاونت پژوهشی دانشکده پرستاری، کمیته اخلاق و مسئولین ذی‌ربط، پژوهشگر در محیط کلاس درسی و یا بالینی دانشجویان حاضر و توضیحاتی در مورد مطالعه، بی‌نام بودن پرسشنامه‌ها و اطمینان دادن در خصوص محرمانه ماندن پاسخ‌ها و حفظ خلوت و رازداری شرکت‌کنندگان و همچنین اختیاری بودن مشارکت و نحوه تکمیل پرسشنامه ارائه داده شد و سپس فرصتی برای رفع ابهامات و سؤالات دانشجویان در حین تکمیل پرسشنامه نیز فراهم شد. همچنین رضایت آگاهانه از دانشجویان اخذ شد. پرسشنامه‌ها طی دو نیمسال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ به نمونه‌های مطالعه ارائه و جمع‌آوری شد.

تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها: به منظور تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ و آماره‌های توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار) استفاده شد. با توجه به توزیع غیرنرمال داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف ($p < 0/05$)، برای بررسی ارتباط متغیرهای کمی (سن) و ترم تحصیلی) با میانگین نمره کل ارزش‌های حرفه‌ای از ضریب همبستگی اسپیرمن و جهت بررسی ارتباط متغیرهای کیفی (جنسیت، تأهل، تحصیلات، سابقه کار دانشجویی، سابقه شرکت در کارگاه اخلاق) با نمره کل ارزش‌های حرفه‌ای از آزمون ناپارامتریک من ویتنی یو و رضایت از حرفه پرستاری از کروسکال-والیس در سطح معنی‌داری ($p < 0/05$) استفاده شد.

نتایج

از مجموع ۱۳۴ نفر مشارکت‌کننده در مطالعه، اکثریت نمونه‌ها از نظر جنسیت مرد (۶۷/۷٪)، مجرد (۷۹/۱٪) و در مقطع تحصیلی کارشناسی (۸۴/۳٪) بودند. میانگین سنی نمونه‌ها $24 \pm 7/04$ سال و از نظر ترم تحصیلی $3/02 \pm 1/27$ بودند. توزیع فراوانی اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه‌های مطالعه در جدول ۱- آمده است.

میانگین نمرات کل دانشجویان نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای $3/99 \pm 0/58$ است. ارزش‌های حرفه‌ای در بین ۵۶ درصد از دانشجویان از درجه اهمیت بالایی برخوردار بوده است (جدول ۲-). ضریب همبستگی اسپیرمن، رابطه مثبت معنی‌دار بین سن و میانگین نمره کل ارزش‌های حرفه‌ای نشان داد، به طوری که با افزایش

متأهل نسبت به مجرد نمره ارزش‌های حرفه‌ای بالاتری را داشته‌اند. در نهایت رابطه معنی‌داری بین تحصیلات با نمره کل ارزش‌های حرفه‌ای نشان داد ($p < 0/001$). به طوری که دانشجویان با مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری نمره ارزش‌های حرفه‌ای بالاتری را نسبت به مقطع کارشناسی داشته‌اند (جدول - ۳).

سن، میانگین نمره‌ی ارزش حرفه‌ای افزایش می‌یابد ($p = 0/002$) و ($t = 0/26$). همچنین آزمون من یو ویتنی رابطه معنی‌داری بین جنسیت با نمره کل ارزش‌های حرفه‌ای نشان داد ($p = 0/01$). به طوری که زنان در مقایسه با مردان نمره ارزش‌های حرفه‌ای بالاتری را داشته‌اند. همچنین رابطه معنی‌داری بین تأهل با نمره کل ارزش‌های حرفه‌ای نشان داد ($p = 0/004$). به طوری که افراد

جدول-۱. توزیع فراوانی دانشجویان برحسب اطلاعات جمعیت شناختی (۱۳۴ نفر)

متغیرها	طبقات	فراوانی (درصد)
جنسیت	مذکر	۹۲ (۶۸/۷)
	مؤنث	۴۲ (۳۱/۳)
وضعیت تأهل	مجرد	۱۰۶ (۷۹/۱)
	متأهل	۲۸ (۲۰/۹)
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۱۰۸ (۸۰/۶)
	کارشناسی ارشد و دکتری	۲۶ (۱۹/۴)
سابقه کار دانشجویی	بلی	۲۱ (۱۵/۷)
	خیر	۱۱۳ (۸۴/۳)
سابقه گذراندن کارگاه اخلاقی	بلی	۵۵ (۴۱)
	خیر	۷۹ (۵۹)
میزان علاقه‌مندی به رشته تحصیلی	زیاد	۲۳ (۱۷/۲)
	متوسط	۹۰ (۶۷/۲)
	کم	۲۱ (۱۵/۷)

جدول-۲. میانگین، انحراف معیار نمره ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای و درصد اهمیت از دیدگاه دانشجویان پرستاری

ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف معیار		درصد اهمیت
				کم	متوسط	
مراقبت	۲/۲۲	۵	۴/۱۰	۰/۶۲	۹/۷	۶۱/۲
عمل‌گرایی	۲/۰۰	۵	۳/۸۱	۰/۷۰	۱۵/۷	۴۷
اعتماد	۱/۶۰	۵	۴/۰۱	۰/۷۰	۹/۷	۶۲/۷
حرفه‌ای شدن	۱/۵۰	۵	۳/۸۶	۰/۸۱	۲۱/۶	۵۷/۵
عدالت	۲/۰۰	۵	۴/۱۳	۰/۶۹	۹	۷۱/۹
نمره کل	۲/۱۹	۵	۳/۹۹	۰/۵۸	۷/۵	۵۶

جدول-۳. ارتباط بین مشخصات جمعیت شناختی با دیدگاه دانشجویان نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای

متغیرها	طبقات	میانگین	انحراف معیار	آماره	P-Value
جنسیت	مذکر	۴/۱۷	۰/۵۴	U=۱۳۹۷/۵	۰/۰۱
	مؤنث	۳/۹۱	۰/۵۹		
وضعیت تأهل	مجرد	۳/۹۳	۰/۵۷	U=۹۵۳/۵	۰/۰۰۴
	متأهل	۴/۲۳	۰/۶۰		
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۳/۹۲	۰/۵۷	U=۷۷۳/۵	۰/۰۰۱
	کارشناسی ارشد و دکتری	۴/۳۰	۰/۵۴		
سابقه کار دانشجویی	بلی	۴/۱۴	۰/۵۶	U=۹۴۹/۵	۰/۱۴
	خیر	۳/۹۶	۰/۵۹		
سابقه گذراندن کارگاه اخلاقی	بلی	۴/۰۷	۰/۶۱	U=۱۸۱۹	۰/۱۱
	خیر	۳/۹۴	۰/۵۶		
میزان علاقه‌مندی به رشته تحصیلی	زیاد	۴/۰۹	۰/۵۴	$\chi^2=70.5$	۰/۷۰
	متوسط	۳/۹۹	۰/۵۷		
	کم	۳/۹۰	۰/۷۰		

بحث

در این مطالعه به بررسی ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری پرداخته شد. نتایج مطالعه نشان داد ارزش‌های حرفه‌ای از نظر اکثریت دانشجویان از درجه اهمیت بالایی برخوردار بوده است. از بین ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای عدالت و مراقبت به ترتیب با اهمیت‌ترین و عمل‌گرایی به عنوان کم‌اهمیت‌ترین بعد از ارزش‌های حرفه‌ای شناخته شده است. در مطالعه Alfred و همکاران، Chisholm-Ford و همکاران و نیز بیژنی و همکاران بعد عدالت از دیدگاه دانشجویان بیشترین اهمیت را داشته که با یافته‌های مطالعه حاضر همسو بوده است (۳، ۱۸، ۲۴). در حالی که در مطالعات پرون و همکاران و پوراعما و همکاران از دیدگاه دانشجویان پرستاری، عدالت به عنوان آخرین و کم‌اهمیت‌ترین اولویت‌های ارزش‌های حرفه‌ای همسو نبوده است (۲۶، ۲۵). امروزه در نظام سلامت ایران، مفهوم عدالت در سلامت از مهم‌ترین مفاهیمی است که مطرح بوده و بیانگر این است کلیه کارکنان نظام سلامت با افرادی که در رتبه‌های گوناگون حرفه‌ای و اجتماعی قرار دارند به یک چشم نگاه شوند و نیز بدون داشتن تعصبات و پیش‌داوری‌های شخصی به بیماران در دریافت درمان کمک و متناسب با نیازهای آنان به ارائه خدمات بپردازند. همچنین این احتمال مطرح است که دانشجویان این‌گونه می‌پندارند که در بعد عدالت عملکرد مهم‌تر، مستقل‌تر و مؤثرتری نسبت به سایر ابعاد می‌تواند داشته باشند. چراکه پرستاران به عنوان مهم‌ترین کارکنان نظام سلامت نسبت به سایر افراد حرفه‌ای، وقت بیشتری را با مددجویان سپری می‌کنند و ارائه رفتار مناسب و به‌دوراز نابرابری هم از نظر شأن انسانی و هم حرفه‌ای اهمیت به سزایی دارد. از سویی دیگر با توجه به این‌که عواملی همچون صداقت و راست‌گویی، صبر، عدالت‌جویی و وجدان کاری لازمه شخصیتی پرستار برای مراقبت از بیمار است، این خود نشان می‌دهد که حفظ عدالت از دیدگاه دانشجویان پرستاران دارای اهمیت بسیار است. به‌طوری‌که محیط‌های آموزشی و بالینی با ویژگی‌های خاص از قبیل مراکز نظامی به امر توجه ویژه‌ای قائل هستند، به‌طوری‌که نتایج مطالعات نیز نشان داده که فرهنگ و محیط‌های آموزشی و شغلی تأثیر بسیاری بر توسعه ارزش‌های فردی و حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری و پرستاران داشته است (۱۵، ۱۶).

بر اساس نتایج این مطالعه از دیدگاه دانشجویان بعد مراقبت، در اولویت دوم بود؛ که با نتایج سایر مطالعات همسو بوده است (۳، ۱۷، ۲۷). در حالی که در برخی مطالعات دانشجویان پرستاری هم در زمان ورود و هم فارغ‌التحصیلی مراقبت اولویت اول و بالاترین میانگین نمره را داشته ناهمسو است (۲۶، ۲۸). ارائه مراقبت پرستاری سالم و شایسته به مددجویان از مهم‌ترین جنبه رفتارهای حرفه‌ای از سوی دانشجویان و پرستاران مطرح است. به‌طوری‌که در مطالعه Lin و همکاران درک دانشجویان از پرستاری به عنوان یک حرفه مراقبتی بود (۲۸). آنچه مسلم است آموزش پرستاری،

اغلب دانشجویان پرستاری را برای ارتقاء رویکردهای انسان‌گرایانه و جامع‌نگر نسبت به بیماران و خانواده آنها ترغیب و راهنمایی کرده و بر مراقبت پرستاری بالینی به عنوان مسؤلیت اولیه پرستاری تأکید می‌کند (۲۹) که می‌تواند در نگرش دانشجویان تأثیرگذار باشد. حال در تحلیل این یافته می‌توان این‌گونه بیان نمود که ماهیت حرفه پرستاری از دیدگاه دانشجویان در این مطالعه همانند سایر پرستاران به مفهوم کمک در جهت تأمین سلامت بیماران بوده و مفهوم پرستاری با حفظ، ارتقاء و بازگرداندن سلامت بیماران و مسؤلیت‌پذیری و پاسخ‌گویی پرستاران در برابر نیازهای سلامتی درآمیخته شده است. بر اساس نتایج مطالعه حاضر، در بین ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای بعد عمل‌گرایی به عنوان کم‌اهمیت‌ترین و آخرین بعد از ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان شناخته شده است. به‌طوری‌که در مطالعه حاضر بعد عمل‌گرایی، با گویه‌هایی همچون ارتقاء حرفه از طریق شرکت فعال در امور مربوط به سلامت و در نظر گرفتن نقش انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای در شکل‌گیری سیاست‌های مراقبت سلامت در بین دانشجویان کم‌اهمیت‌ترین گویه‌های ارزشی بوده است. هم‌راستای مطالعه حاضر، در بیشتر مطالعات صورت گرفته، بعد عمل‌گرایی و گویه‌های مربوط به آن، پایین‌ترین میانگین نمرات و اولویت ارزشی را از دیدگاه دانشجویان پرستاری داشتند (۳، ۲۴، ۳۰، ۳۱). در تحلیل این یافته می‌توان به مواردی همچون عملکرد و یا شناخت ناکافی از انجمن‌های حرفه‌ای پرستاری، تأثیر محیط اجتماعی، آموزشی و فرهنگی اشاره نمود. همچنین کم‌اهمیت‌تر بودن مؤلفه‌های این بعد ارزشی می‌تواند به‌واسطه تأثیرپذیری از نگرش اجتماع، تصویر اجتماعی حرفه، زمینه ذهنی افراد یا حتی به‌طور پنهان و از طریق کم‌رنگ بودن مبانی مرتبط با این دسته از وظایف حرفه‌ای در سیستم آموزشی به دانشجویان القاء گردد به‌گونه‌ای که دانشجویان این‌گونه می‌پندارند که این دسته از وظایف حرفه‌ای اهمیت چندانی در عملکرد حرفه‌ای آنان ندارند. مطالعات نشان می‌دهد که برنامه‌های آموزشی مناسب می‌توانند درک پرستاران، دانشجویان پرستاری و مربیان پرستاری را در خصوص ارزش‌های حرفه‌ای بهبود بخشد؛ بنابراین ایجاد ارزش‌های حرفه‌ای و تشویق از مربیان و همکاران می‌تواند پرستاران را برای شرکت در چنین فعالیت‌هایی انگیزه دهد (۱۲). همچنین بر اساس نتایج مطالعات تصویر مثبت از حرفه می‌تواند در توسعه ارزش‌های حرفه‌ای نقش حائز اهمیت داشته باشد (۶). در مطالعه حاضر بین تغییرهای سن، جنس، تأهل، تحصیلات و نمره‌ی ابعاد ارزش حرفه‌ای رابطه آماری معنی‌داری دیده شد. به‌طوری‌که با افزایش سن میانگین نمره ارزش‌های حرفه‌ای دانشجویان افزایش می‌یابد. همچنین بین تغییرهای جنس، تأهل، تحصیلات و نمره ارزش حرفه‌ای رابطه آماری معنی‌داری دیده شد. افراد متأهل و زنان بالاترین نمره را داشته‌اند. به‌طوری‌که با برخی مطالعات خارجی همسو (۶، ۱۳، ۱۷) و با برخی از مطالعات همسو نبوده است (۲۵، ۲۶). به نظر می‌رسد که با

پیشنهاد می‌شود در آینده مطالعه‌ای در سایر دانشکده‌های پرستاری نظامی و با جامعه پژوهش بیشتری، همچنین به بررسی مقایسه‌ای بین دانشجویان پرستاری دانشکده نظامی و غیرنظامی پرداخته شود.

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه نشان داد گرچه از دیدگاه دانشجویان ارزش‌های حرفه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار بوده است، دانشجویان آن دسته از ارزش‌های پرستاری را مهم می‌شمارند که به‌طور مستقیم با شغل آن‌ها ارتباط دارد و در زمینه درک اهمیت برخی از ابعاد و یا ارزش‌های حرفه‌ای که مرتبط با برخی از وظایف غیر بالینی آن‌ها همانند ارزیابی و نظارت همکاران، مشارکت در انجمن‌های علمی، فعالیت‌های تحقیقاتی، سیاست‌گذاری‌های حرفه‌ای می‌باشند، نیاز به حمایت بیشتری دارند. لذا برنامه‌ریزی آموزشی مناسب جهت توانمندسازی دانشجویان و پرستاران در کلیه ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای پیشنهاد می‌شود.

نکات بالینی کاربردی برای جوامع نظامی

- ضرورت آشناسازی بیشتر دانشجویان پرستاری نظامی در زمینه ارزش‌های حرفه‌ای به‌منظور ارائه‌ی مراقبت بیمار محور
- توصیه به مراکز آموزشی به منظور تغییر در برنامه‌های درسی و گنجاندن ارزش‌های حرفه‌ای به‌عنوان برنامه درسی
- لزوم بازتعریف نقش‌های حرفه‌ای پرستاران در جامعه و توجه به سایر نقش‌های آنان از قبیل آموزشی، پژوهشی، پیشگیرانه و مدیریتی
- لزوم فعالیت گسترده انجمن‌ها و تشکل‌های حرفه‌ای در زمینه آشناسازی و هویت بخشی به حرفه پرستاری

تشکر و قدردانی: مطالعه حاضر بخش مقدماتی از طرح

مصوب یکی از دانشکده پرستاری منتخب نظامی شهر تهران با کد اخلاق شماره IR.BMSU.REC.1396.136 است، بدین‌وسیله از کلیه مدیران، مربیان و دانشجویان پرستاری که در اجرای طرح همکاری نمودند، تقدیر و تشکر می‌شود.

نقش نویسندگان: همه نویسندگان در ارائه ایده و طرح

اولیه، جمع‌آوری داده‌ها، تکمیل پرسشنامه‌ها، تحلیل و تفسیر داده‌ها و همچنین در نگارش اولیه مقاله یا بازنگری آن سهیم بودند و همه با تایید نهایی مقاله حاضر، مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می‌پذیرند.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌کنند که هیچ گونه تضاد

منافی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

افزایش سن و برخی موارد مانند سابقه‌ی کار و فعالیت‌های بالینی و حتی غیر بالینی درزمینه‌ی پرستاری، عوامل محیطی و بارکاری بخشی که فرد در آن کار می‌کند بر دیدگاه ارزشی فردی و حرفه‌ای تأثیرگذار باشد. به‌طوری‌که تجربه‌ی کاری دانشجویان محدود به دوره‌های کارورزی و کارآموزی است می‌توان چنین در نظر گرفت که عوامل محیطی، الگوپذیری از سایر افراد حرفه‌ای و آموزش‌های آشکار و پنهان بر دیدگاه ارزش‌های حرفه‌ای دانشجویان تأثیرگذار باشد. هم‌راستا با مطالعه حاضر در اکثر تحقیقات انجام‌شده نیز بین جنسیت و نمرات دانشجویان در مورد ارزش‌های حرفه‌ای رابطه وجود دارد؛ بدین‌صورت که میانگین نمرات زنان بالاتر از مردان بود (۳، ۶). درحالی‌که برعکس در برخی از مطالعات میانگین نمرات ارزش‌های حرفه‌ای در مردان نسبت به زنان بالاتر بوده است (۲۸). در برخی مطالعات نیز بین جنسیت و نمرات دانشجویان در مورد ارزش‌های حرفه‌ای رابطه وجود نداشته است (۲۵). جنسیت نقش مهمی در توسعه ارزش‌های حرفه‌ای به‌ویژه در دانشجویان دختر ایفا می‌کند. از این نظر می‌توان گفت که امروزه بسیاری از دانشجویان پسر پرستاری را به‌عنوان یک شغل و نه حرفه می‌شناسند؛ درواقع آن‌ها با داشتن شرایط پذیرش آسان، گزینه‌های شغلی متنوع و احتمالاً به‌عنوان شغل، شانس بالاتری برای ورود به دانشگاه دارند. بااین‌حال، دانشجویان دختر به آن به‌عنوان یک حرفه مراقبت و نوع‌دوستی نگاه می‌کنند.

بر اساس نتایج مطالعه، افزایش سطح تحصیلات و آموزش با درک بهتر ارزش‌های حرفه‌ای در دانشجویان رابطه مثبتی داشته است. به‌طوری‌که با برخی از مطالعات همسو است (۳، ۵، ۱۲). چرا که نتایج بسیاری از مطالعات نیز بیانگر این است که سطح تحصیلات بالاتر منجر به آگاهی بیشتر و کاربرد ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری در حین کار بالینی پرستاران بوده است. در نهایت نتایج مطالعه نشان داد بین ترم تحصیلی، سابقه شرکت در کارگاه‌های مرتبط با اخلاق و میزان علاقمندی به رشته تحصیلی دانشجویان رابطه معنی داری وجود ندارد.

مطالعه حاضر در نوع خود برای اولین بار در سطح ملی و در بین دانشگاه‌های نظامی به بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری در خصوص ارزش‌های حرفه‌ای پرداخته است. اثرگذاری نتایج حاصل از این مطالعه در جهت اصلاح آموزش دانشجویان پرستاری و نیز بهبود محیط بالین به عنوان نقاط قوت این مطالعه می‌توان اشاره نمود. عدم انجام مطالعه مشابه در محیط‌های نظامی جهت بررسی و مقایسه بیشتر، لذا در تعمیم نتایج آن به سایر دانشگاه‌ها باید احتیاط نمود. با توجه به نوع مطالعه و خود گزارش دهی نمونه‌ها و پاسخ‌گویی به سؤالات برحسب معیارهای ایده‌آل نه واقعی که می‌تواند در تکمیل پرسشنامه تأثیرگذار باشد، از محدودیت‌های این مطالعه می‌تواند باشد. از آنجایی‌که مطالعه حاضر تنها به بررسی دیدگاه دانشجویان یک دانشکده پرستاری نظامی محدود بوده لذا

منابع:

1. Butts JB RK. Nursing ethics across the curriculum and in to practice. 5th ed. editor: Burlington, MA: Jones & Bartlett Publishers; 2016.
2. Weis DS, Mary Jane. Development and psychometric evaluation of the nurses professional values scale-revised. *Journal of Nursing Measurement*. 2009;17(3):221. doi:10.1891/1061-3749.17.3.221
3. Bijani M, Tehranineshat B, Torabizadeh C. Nurses', nursing students', and nursing instructors' perceptions of professional values: A comparative study. *Nurs Ethics*. 2017;26(3):870-83. doi:10.1177/0969733017727153
4. Kim K, Han Y, Kim J-s. Korean nurses' ethical dilemmas, professional values and professional quality of life. *Nursing ethics*. 2015;22(4):467-78. doi:10.1177/0969733014538892
5. Sibandze BT, Scafide KN. Among nurses, how does education level impact professional values? A systematic review. *International nursing review*. 2018;65(1):65-77. doi:10.1111/inr.12390
6. Çöplü M, Tekinsoy Kartın P. Professional self-concept and professional values of senior students of the nursing department. *Nursing ethics*. 2018;26(5):1387-97. doi:10.1177/0969733018761171
7. Rassin RM. Values grading among nursing students-Differences between the ethnic groups. *Nurse education today*. 2010;30(5):458-63. doi:10.1016/j.nedt.2009.10.006
8. Gallegos C, Sortedahl C. An Exploration of Professional Values Held by Nurses at a Large Freestanding Pediatric Hospital. *Pediatric Nursing*. 2015;41(4).
9. Poorchangizi B, Farokhzadian J, Abbaszadeh A, Mirzaee M, Borhani F. The importance of professional values from clinical nurses' perspective in hospitals of a medical university in Iran. *BMC medical ethics*. 2017;18(1):20. doi:10.1186/s12910-017-0178-9
10. Deghani A, Mosalanejad L, Dehghan-Nayeri N. Factors affecting professional ethics in nursing practice in Iran: a qualitative study. *BMC medical ethics*. 2015;16(1):61. doi:10.1186/s12910-015-0048-2
11. Blais KK. *Professional Nursing Practice: Concepts And Perspectives* Author: Kathleen Koernig Blais, Janice S. Hayes, Pu. 2010.
12. Parandeh A, Khaghanizade M, Mohammadi E, Nouri JM. Factors influencing development of professional values among nursing students and instructors: a systematic review. *Global journal of health science*. 2015;7(2):284. doi:10.5539/gjhs.v7n2p284
13. Ozyazicioglu N, Surenler S. Determination of professional values in nursing students. *International Journal of Caring Sciences*. 2018;11(1):254.
14. Lyneham J, Levett-Jones T. Insights into Registered Nurses' professional values through the eyes of graduating students. *Nurse education in practice*. 2016;17:86-90. doi:10.1016/j.nepr.2015.11.002
15. Yeom H-A, Ahn S-H, Kim S-J. Effects of ethics education on moral sensitivity of nursing students. *Nursing ethics*. 2017;24(6):644-52. doi:10.1177/0969733015622060
16. Fernández-Feito A, Palmeiro-Longo MdR, Hoyuelos SB, García-Díaz V. How work setting and job experience affect professional nurses' values. *Nursing ethics*. 2019;26(1):134-47. doi:10.1177/0969733017700238
17. Donmez RO, Ozsoy S. Factors influencing development of professional values among nursing students. *Pakistan journal of medical sciences*. 2016;32(4):988.
18. Alfred D, Yarbrough S, Martin P, Mink J, Lin Y-H, Wang LS. Comparison of professional values of Taiwanese and United States nursing students. *Nursing ethics*. 2013;20(8):917-26. doi:10.1177/0969733013484486
19. Shahriari M, Baloochestani E. Applying professional values: the perspective of nurses of Isfahan hospitals. *Journal of medical ethics and history of medicine*. 2014;6(7):1.
20. Adhikari S, Paudel K, Aro AR, Adhikari TB, Adhikari B, Mishra SR. Knowledge, attitude and practice of healthcare ethics among resident doctors and ward nurses from a resource poor setting, Nepal. *BMC medical ethics*. 2016;17(1):68. doi:10.1186/s12910-016-0154-9
21. Lui MH, Lam LW, Lee IF, Chien WT, Chau JP, Ip WY. Professional nursing values among baccalaureate nursing students in Hong Kong. *Nurse education today*. 2008;28(1):108-14. doi:10.1016/j.nedt.2007.03.005
22. Weis D, Schank MJ. An instrument to measure professional nursing values. *Journal of Nursing Scholarship*. 2000;32(2):201-4. doi:10.1111/j.1547-5069.2000.00201.x
23. Parvan K HF, Zamanzadeh V. Professional values from nursing students' perspective in Tabriz University of Medical Sciences: a pilot study. *Iran J Nurs* 2012;25(26):28-41. [in Persian].
24. Chisholm-Ford SL A-JP, Waite MJ, et al. Professional values of baccalaureate nursing students in Jamaica. *J Nurs Educ Pract*, 2016;7(47). doi:10.5430/jnep.v7n3p47
25. Parvan K, Zamanzadeh V, Hosseini FA. Assessment of professional values among Iranian nursing students graduating in universities with different norms of educational services. *Thrita*. 2012;1(2):37-43. doi:10.5812/thrita.6441
26. Pourama A, Azizzadeh Forouzi M, Asadabadi A. Professional values from nursing students' perspective in Kerman province: a descriptive study. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2015;7(6):79-88.
27. Razmjoei S, Abedi H, Masoudi R. Professional and Ethical Values in Providing Nursing Care: The Perspective of Nurses. *Iranian Journal of Medical Education*. 2016;16(0):430-9.
28. Lin Y-H, Li J, Shieh S-I, Kao C-C, Lee I, Hung S-L. Comparison of professional values between nursing students in Taiwan and China. *Nursing ethics*. 2016;23(2):223-30. doi:10.1177/0969733014561912
29. Butts JB RK. *Nursing Ethics: Across the Curriculum and Into Practice*. 4th ed. ed. United States: Jones & Bartlett Learning; 2015.
30. Shareinia H, Khodadadi E, Nedaei H, Hosseini M. Professional and Ethical Values in Providing Nursing Care from Nurses' Perspective. *Iran Journal of Nursing*. 2018;31(112):44-55. doi:10.29252/ijn.31.112.44
31. Torabizadeh C, Darari F, Yekatalab S. Operating room nurses' perception of professional values. *Nursing ethics*. 2018;26(6):1765-76. doi:10.1177/0969733018772077